

Študentská vedecká aktivita

Financovanie väzenstva – štátna vs. súkromná alternatíva

Bc. Veronika Zemanovičová

Sekcia: financie, bankovníctvo a investovanie

Vedúci práce: prof. Ing. Marta Orviská, PhD.

BANSKÁ BYSTRICA 2016

UNIVERZITA MATEJA BELA V BANSKEJ BYSTRICI
EKONOMICKÁ FAKULTA
KATEDRA FINANCIÍ A ÚČTOVNÍCTVA

Financovanie väzenstva – štátna vs. súkromná alternatíva

(Študentská vedecká aktivita)

Študijný program: Financie, bankovníctvo a investovanie

Študijný odbor: Financie, bankovníctvo a investovanie

Rok štúdia: 1. Ing.

Akademický rok: 2015/2016

Pracovisko (katedra/ústav): Katedra financií a účtovníctva

2016 Banská Bystrica

Bc. Veronika Zemanovičová

OBSAH

ÚVOD	4
1. Teoretické vymedzenia verejných financií	5
1.1. Aspekty zabezpečovania verejných služieb – služby väzenstva	6
1.2. Zabezpečovanie služieb väzenstva na SR - Zbor väzenskej a justičnej stráže	7
1.3. Problematika služieb väzenstva v Európe - Rada Európy (Council of Europe)	8
1.4. Zabezpečovanie služieb väzenstva – USA	9
1.5. Alternatíva riadenia a financovania – privatizácia väzníc	10
2. Analýza financovania väzníc a determinanty vládnych výdavkov na väzenstvo ..	14
2.1. Výdavky služieb väzenstva v SR.....	14
2.2. Výdavky služieb väzenstva – porovnanie krajín Európy	18
2.3. Výdavky služieb väzenstva - porovnanie výdavkov v USA	20
2.4. Identifikovanie determinantov financovania väzníc – regresný model.....	21
ZÁVER.....	25
POUŽITÁ LITERATÚRA.....	26
PRÍLOHY	28

ÚVOD

Verejné služby sú už od vzniku prvého štátu súčasťou formovania kultúry spoločnosti. Prvé verejné voľby, vznik prvých súdov a voľba štátnych úradníkov – toto všetko významne ovplyvnilo rozvoj spoločenstiev, ktorých podstatou sa stalo spoločné financovanie verejných služieb. Aj keď súčasné formy financovania služieb spoločnosti nadobúdajú značne odlišné rozmery, svoj základ nachádzajú v spoločnej štátnej „pokladnici“, ktorej zdrojom sú financie občanov verejnosti.

Väznenie a väzenstvo už od nepamäti patrí k štruktúre spoločností. V porovnaní s minulosťou je súčasné väznenie osôb postavené na silných právnych a legislatívnych základoch. S rastom počtu väznených osôb je potrebné riešiť aj problém financovania väzníc.

Cieľom našej práce je pomocou analytických metód preskúmať financovanie služieb väzenstva v Slovenskej republike a vo svete a tiež privatizáciu väzníc ako potenciálnu alternatívu financovania a poskytovania služieb väzenstva. V prvej časti práce teoreticky vymedzíme služby väzenstva, problematiku služieb väzenstva u nás aj v zahraničí. V druhej časti práce budeme prostredníctvom regresnej analýzy skúmať faktory ovplyvňujúce výšku nákladov služieb väzenstva.

1. Teoretické vymedzenia verejných financií

Výdavková strana verejných financií slúži štátu na zabezpečenie jeho základných funkcií v oblasti štátnej správy, obrany, bezpečnosti, verejnej spotreby pre obyvateľstvo a tiež pre zabezpečenie ekonomických cieľov vlády (Lipták, 1999). V podstate neexistuje žiadna oblasť, ktorá by nebola ovplyvňovaná štátnymi intervenciami, či už v menšom alebo väčšom rozsahu. Cestujeme verejnou dopravou; pri každodennej činnosti využívame elektrinu, vodu, plyn a pohonné hmoty, ktorých ceny sú regulované štátom; verejné osvetlenie, verejné parky a mnoho ďalších sú udržiavané štátom. Štát tradične zabezpečuje tie oblasti, o ktoré verejný sektor záujem nemá (Medved' a kol., 2005). Je ťažko predstaviteľné, že by sme pri prechode ulicou platili za napr. zabezpečenie osvetlenia súkromnému podnikateľovi, ktorý by ho zabezpečoval. Taktiež by bolo problematické stanoviť jednotkovú cenu; závisela by od osôb prejdejších ulicou alebo času za ktorý by jednotlivec prešiel ulicou?

Komplikovanosť verejného sektora spôsobuje ťažkosti vo vyjadrení jeho obsahu. Nie je ničím netypickým, že vo verejnom sektore môžeme nájsť aj inštitúcie, ktoré sa začínajú prelínať so súkromným sektorom – osobitnou oblasťou sú štátne rozpočtové a príspevkové organizácie, ktoré môžu získať finančné prostriedky na svoju činnosť aj inými spôsobmi (Medved' a kol., 2005).

Okrem spomenutých súčastí verejných výdavkov nemôžeme zabudnúť na jednu z najrozsiahlejších častí – transferové platby, ktoré realizujú najmä štátnu sociálnu politiku (dôchodky a sociálne dávky) zameranú na zlepšenie podmienok obyvateľstva v rámci hospodárskych možností krajiny (Medved' a kol., 2005).

Lipták (Lipták, 1999) rozlišuje kvantitatívne a kvalitatívne chápanie verejných výdavkov. V klasickej koncepcii finančnej politiky prevládalo kvantitatívne chápanie, v ktorej majú rozpočtové výdavky pasívny charakter a k nim sa prispôbujú rozpočtové príjmy. Pozornosť sa nesústredovala na oblasť verejných výdavkov, ale na skúmanie verejných príjmov. Kvalitatívne chápanie verejných výdavkov sa začalo presadzovať vznikom teórií o regulovaných trhových ekonomikách. Dôraz sa kladie na ekonomický obsah verejných výdavkov a nie na ich objemovú stránku. Ekonomicky pôsobia verejné výdavky nielen v období stagnácie, keď je prioritou podpora rozvoja, ale aj v období prosperity pri regulovaní tempa ekonomického rozvoja.

1.1. Aspekty zabezpečovania verejných služieb – služby väzenia

Nevyhnutným predpokladom zabezpečovania verejných služieb je existencia adekvátneho rozsahu a štruktúry funkčných inštitúcií. Ekonomika verejných služieb rieši niekoľko otázok týkajúcich sa riadenia verejného sektora a poskytovania verejných služieb. Z pohľadu rozdelenia úloh medzi rôzne inštitúcie tieto úlohy delíme na :

- Zabezpečovanie verejnej služby
- Financovanie verejnej služby
- Produkcie verejnej služby

Riešenie týchto otázok pomocou ekonomicky efektívneho a spoločensky akceptovateľného riešenia spoločne s vhodnou kombináciou mechanizmov prerozdelenia týchto úloh medzi verejný a súkromný sektor by malo smerovať k zvýšeniu alokatívnej a technickej efektívnosti poskytovania verejných služieb.

Efektívnosť verejných služieb patrí ku kľúčovým problémom verejnej ekonomiky a verejných financií. Čím vyšší možný rozsah a kvalita vo vzťahu k vynaloženým zdrojom sa dosiahnu, tým je vyššia efektívnosť verejných služieb. Meranie a hodnotenie efektívnosti verejných služieb sa značne komplikuje z dôvodu problematického kvantifikovania výstupov (výsledkov). Je potrebné správne chápať pojem efektívnosť. Mnoho autorov definuje efektívnosť odlišne. Samuelson a Nordhaus (Samuelson, Nordhaus, 1992) považujú efektívnosť za situáciu, keď nedochádza k plytvaniu a zdroje ekonomiky sa využívajú čo najefektívnejšie. Sú autori, ktorí efektívnosť spájajú s hospodárnosťou, avšak my vidíme značné rozdiely medzi hospodárnosťou (zameriava sa na úsporu zdrojov pri dosahovaní 1 jednotky úžitku) a efektívnosťou (zameriava sa na čo najúčinnejšie získanie úžitku z 1 jednotky zdrojov). Vo všeobecnosti môžeme povedať, že efektívnosť vyjadruje vzťah medzi vloženými prostriedkami a ich ekonomickými úžitkami (Benčo, Kuvíková a kol., 2011).

Hlavnou funkciou väzenskej služby je najmä uspokojiť potrebu spravodlivosti. Po spáchaní trestného činu alebo priestupku, ktoré sú spoločnosťou označené ako nevhodné, nasleduje trest. Väzenstvo tiež uspokojuje potrebu ochrany občana a jeho majetku. Môžeme povedať, že sa nachádza v prieniku súdnictva a polície. Väzenská služba izoluje občanov, ktorí sa previnili proti prijatému poriadku spoločnosti, s cieľom chrániť ostatných občanov a ich majetok. Poslaním väzenskej služby je aj pôsobiť na kvalitu ľudského potenciálu väznených. K funkciám systému väzenia môžeme priradiť:

- Primárne funkcie – izolačná a výchovná

- Sekundárne funkcie – personálna, prevádzkovo technická, komplexného hospodárstva
- Riadiaca funkcia – na jednotlivých úrovniach väzenského systému, ktorý predstavuje ZVJS (Majlingová a kol. 2002).

1.2. Zabezpečovanie služieb väzenstva v SR - Zbor väzenskej a justičnej stráže

Ústredným orgánom štátnej správy pre súdy a väzenstvo na Slovensku je Ministerstvo spravodlivosti SR (MS SR). Okrem Zboru väzenskej a justičnej stráže (ZVJS) je v pôsobnosti MS SR aj Justičná akadémia, Inštitút vzdelávania MS SR a Centrum právnej pomoci. Generálneho riaditeľa ZVJS priamo riadi minister MS SR (v súčasnosti je ministrom JUDr. Tomáš Borec).

ZVJS je zriadený podľa zákona Národnej rady SR č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže, ktorý ho charakterizuje ako ozbrojený bezpečnostný zbor vykonávajúci svoje činnosti na úseku:

- výkonu väzby
- výkonu trestu odňatia slobody
- ochrany objektov zboru, objektov detenčného ústavu a v ich blízkosti
- ochrany verejného poriadku a bezpečnosti v objektoch súdu, v objektoch prokuratúry a v ich blízkosti.

Zákon č. 4/2001 Z.z. upravuje oblasť organizácie, riadenia a úloh zboru, povinnosti a oprávnenia príslušníkov zboru a mnoho ďalších, ktoré sa zameriavajú najmä na činnosť ZVJS. Ďalšou základnou legislatívnou normou upravujúcou väzenstvo SR je zákon Národnej rady SR č. 475/2005 Z.z. o výkone trestu a odňatia slobody. Zákon ustanovuje spôsob výkonu trestu odňatia slobody, práva a povinnosti odsúdených a dozor a kontrolu nad výkonom trestu.

Z hľadiska organizačnej štruktúry ZVJS jeho zložkami sú:

- Generálne riaditeľstvo ZVJS
- Ústavy na výkon trestu odňatia slobody (Banská Bystrica – Kráľová, Dubnica nad Váhom, Hrnčiarovce nad Parnou, Košice – Šaca, Levoča, Nitra - Chrenová, Ružomberok, Sučany, Želiezovce)
- Ústavy na výkon väzby a výkon trestu odňatia slobody (Banská Bystrica, Bratislava, Ilava, Leopoldov, Nitra, Košice, Prešov a oddelenie výkonu trestu s miestom výkonu služby v Sabinove, Žilina)

- Zariadenia zboru so špecifickým postavením (Inštitút vzdelávania ZVJS so sídlom v Nitre, Nemocnica Trenčín).

Generálne riaditeľstvo plní úlohy ZVJS a tiež úlohy uložené MS SR v oblasti štátnej správy väzenstva, okrem toho riadi, organizuje, usmerňuje a kontroluje činnosť zboru.

1.3. Problematika služieb väzenstva v Európe - Rada Európy (Council of Europe)

Rada Európy (ďalej len Rada) je medzinárodnou organizáciou európskych štátov, ktorej hlavným cieľom je ochrana ľudských práv, posilňovanie pluralitnej demokracie a hľadanie spoločných riešení problémov, ktorým čelí európska spoločnosť. Existuje oddelene od všetkých ostatných európskych integračných štruktúr. Bola založená v máji 1949 v Londýne a v súčasnosti sídli v Štrasburgu. Vznik Rady iniciovala francúzska vláda, ktorej zámerom bolo aby sa Rada stala základom európskej integrácie, čo však Veľká Británia nedovolila a obmedzila právomoci Rady len na poradný orgán. Pôvodnými zakladajúcimi krajinami Rady sú Belgicko, Holandsko, Luxembursko, Dánsko, Francúzsko, Veľká Británia, Írsko, Taliansko, Nórsko a Švédsko, v súčasnosti je členmi 47 krajín (Slovensko od roku 1993).

Jedným z najvýznamnejších výsledkov činností Rady je Európska dohoda o ochrane základných ľudských práv a slobôd (1950), na základe ktorej vznikol Európsky súd pre ľudské práva (1959) ktorého kompetenciou je skúmať rozhodnutia súdnych orgánov členských krajín. Organizačne je zložená z niekoľkých kontrolných orgánov, ktoré sa zameriavajú na konkrétnu oblasť problémov. Môžeme spomenúť napr. GRECO (Skupina štátov proti korupcii), ECSR (Európsky výbor pre sociálne práva), CEPEJ (Európska komisia pre efektívnosť spravodlivosti) a mnoho ďalších.

Radou Európy bol v roku 1983 zriadený projekt spracovania a zverejňovania ročných štatistík v trestnej oblasti (SPACE). Od roku 1984 Rada Európy každoročne publikuje správy a štatistiky o trestanej populácii, ktoré sa členia na dva druhy publikácií – SPACE I a SPACE II. Cieľom projektu SPACE I je prezentovať dáta o populácii vo väzniciach všetkých členských krajín Rady Európy. Podrobnejšie skúma štruktúru väznených osôb jednotlivých krajín (niektoré krajiny zahŕňajú do populácie odsúdených aj osoby pod elektronickým monitoringom), pre spoľahlivosť výskumu modifikuje údaje jednotlivých krajín. Tiež upravuje presné definície trestných činov, ktoré môžu byť v jednotlivých krajinách rozumené odlišne, zjednocuje chápanie jednotlivých kategórií inštitúcií. Projekt SPACE II (1992) sa zaoberá alternatívnymi spôsobmi uväznenia ako podmienené prepustenie, rôzne tresty a opatrenia. Skúma, ktoré krajiny a ako využívajú napr. elektronický monitoring alebo domácu väzbu, tiež

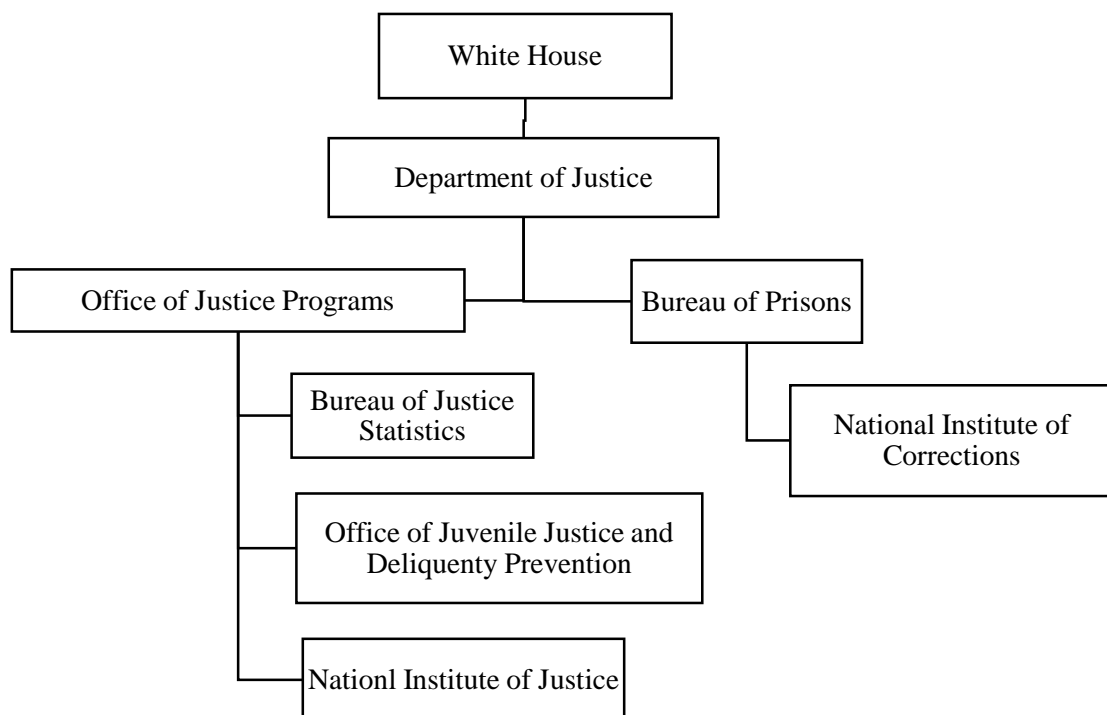

orgány podmieneného prepustenia. Súčasťou projektu SPACE sú aj samostatné štúdie ohľadom hodnotenia a merania recidívy a podmieneného prepustenia.

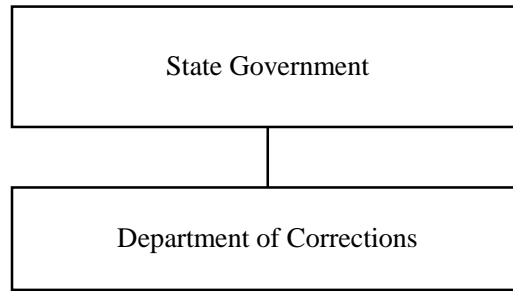
1.4. Zabezpečovanie služieb väznenstva v USA

Legislatívna úprava väznenstva Spojených štátov amerických (USA) je (tak ako celá legislatíva) v porovnaní s legislatívnou úpravou Európskych krajín značne špecifická. Zákon o väzniciach čerpá z federálnych a štátnych právnych zdrojov a reguluje inštitúcie, správu väzníc a práva odsúdených. Napriek značným obmedzeniam práv odsúdených, ôsmym dodatkom ústavy USA je garantovaná ochrana pred krutým a neobvyklým trestom. Právo väzňov vyžaduje, aby väzni mali zabezpečený minimálny životný štandard, k právam patrí aj sloboda vierovyznania, právo na začatie procesu podmieneného prepustenia a ďalšie.

Štruktúra vládnych inštitúcií USA je vo všetkých oblastiach komplikovaná. Na federálnej úrovni existuje niekoľko navzájom organizačne prepojených inštitúcií v oblasti spravodlivosti (Obrázok č. 1). Okrem týchto inštitúcií má každý štát USA zriadené vlastné inštitúcie nezávislé od federálnych (Obrázok č.2).

Obrázok 1 Zjednodušená inštitucionálna hierarchia systému väzníc USA na federálnej úrovni
Prameň: Vlastné spracovanie

Obrázok 2 Inštitucionálna hierarchia systému väzníc v USA na štátnej úrovni
Prameň: Vlastné spracovanie

V 80. rokoch sa uskutočnila v USA na základe vzoru Anglicka privatizácia väzníc. Podľa Masona (Mason, 2012) v roku 2010 z celkového počtu väzňov až 18% bolo držaných v súkromných väzniciach, čo je o 80% viac ako v roku 1999. Po sprísnení politiky boja proti drogám a sprísnením trestného zákona nastal rapidný nárast populácie väzňov, čo viedlo k rôznym dohodám so súkromnými spoločnosťami, z ktorých vznikli privatizované väznice.

System financovania väzníc v USA je založený na podobnom princípe ako v SR. Väznice sú rozpočtovými organizáciami, ktoré sú napojené na systém viacerých rozpočtov na štátnej aj federálnej úrovni. Okrem federálneho a štátneho rozpočtu získavajú zdroje aj z rôznych iných fondov napr. štátneho fondu pre vzdelávanie väzňov, fondu pre liečbu alkoholikov, fondu pre služby prevozu väzňov a podobne. Rovnako sú aj súkromné väznice financované z rozpočtu, ale s tým rozdielom, že sú kvázi príspevkovými organizáciami. Okrem služieb väzenstva uskutočňujú aj iné činnosti. V nasledujúcej časti práce podrobnejšie rozoberieme problematiku privatizovaných väzníc.

1.5. Alternatíva riadenia a financovania služieb väzenstva – privatizácia väzníc

Mnohí autori publikovali štúdie, v ktorých skúmali efektívnosť súkromných väzníc, porovnávali náklady a tiež riešili otázku, či súkromné väznice znižujú náklady verejnosti. Názory autorov sú rôzne.

K najznámejším a najväčším súkromným spoločnostiam, ktoré poskytujú služby väzenstva, patria Corrections Corporation of America (CCA), Wackenhut Corrections Corporation (GEO Group, Inc.) a Cornell Companies (ktorú v roku 2010 GEO Group akvizovala).

Zástancovia privatizácie väzníc poukazujú na efektívnejšie využívanie zdrojov znižovaním nákladov, znižovaním administratívy a benefity spojené so zamestnávaním neodborovo organizovaných zamestnancov. Tým vláda znižuje náklady na väzenstvo a na rekonštrukciu

väzníc (Mason, 2012). Štúdie uskutočnené Národným kontrolným úradom USA (U.S. General Accounting Office – GAO) dokázali, že nie je významný rozdiel medzi efektívnosťou súkromných a štátnych väzníc. Výsledkom ďalších štúdií je, že súkromné väznice v porovnaní so štátnymi prinášajú skôr výhody ako nevýhody, ale tieto výhody (najmä v šetrení nákladov) nie sú garantované.

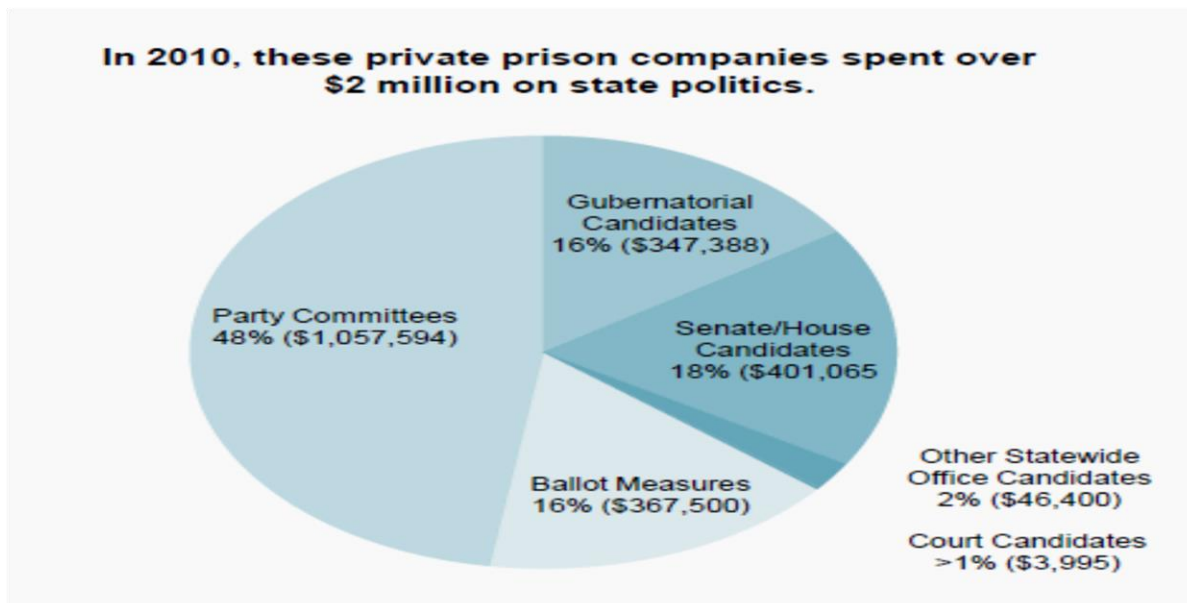
Ústav politiky spravodlivosti (Justice Policy Institute - nezisková organizácia) publikovala v roku 2011 štúdiu, v ktorej skúmala aspekty politickej stratégie súkromných väzníc, ktoré podporujú neefektívnosť politiky väznenstva. Podľa tejto publikácie sú 3 dôvody politického vplyvu súkromných väzníc:

- lobing;
- príspevky na kampane;
- budovanie vzťahov s verejnosťou, záujmovými skupinami a asociáciami.

Približne 50% celkových príjmov 2 najväčších spoločností zastrešujúcich súkromné väznice v USA (CCA, GEO Group) tvoria príjmy z kontraktov so štátom, istý podiel majú aj príjmy z vládnych inštitúcií.

Niekoľkoročný rastúci trend počtu väznených osôb v USA zasahuje len súkromné väznice, štátne naopak vykazujú klesajúci počet väznených osôb. V súčinnosti s vyššie spomenutými determinantmi znamená zvyšujúci sa počet väzňov viac peňazí pre súkromné väznice.

Približne 2,2 milióna dolárov prispeli súkromné väznice na kampane politikov a kandidátov, pričom približne 75% z nich boli víťazmi volieb. Touto stratégiou sa snažia upevniť vzťahy s kandidátmi ešte pred uskutočnením volieb a tým tiež posilniť vzťahy s budúcimi politikmi. Na Obrázku č.3 môžeme vidieť, koľko finančných prostriedkov spoločnosti prispeli na kampane politikov v roku 2010:

Obrázok 3 Štruktúra výdavkov súkromných väznic na príspevky politickým organizáciám
Prameň: Justice Policy Institute, 2011

Lobingom sa snažia ovplyvniť politiku a štátnu legislatívu, ktorá ich priamo reguluje. Podľa autorov publikácie sa zameriavajú najmä na ovplyvnenie uväznenia a presadzovania práva, tiež napríklad na získanie prostriedkov na opravy. Spoločnosti GEO Group a CCA ročne minú niekoľko stotisíc dolárov na špecializovaných lobistov, ktorí presadzujú ich záujmy v politických stranách. Príkladom môže byť južná Florida – ak by GEO Group presadilo nimi navrhovanú legislatívu, bola by nevyhnutná privatizácia mnohých väznic, ktoré sú domovom približne 1/5 populácie väzňov na Floride (Ashton P., Petteruti A., 2011).

Avšak lobizmus nemusí byť nevyhnutné negatívnym javom. Mnohé teórie hovoria o lobingu ako o efektívnom prostriedku dosiahnutia konštruktívnych zmien v legislatíve. Je jasné, že tvorcovia legislatívy nemôžu byť odborníkmi v každej oblasti, preto môže spolupráca s odborníkmi z praxe zjednodušiť a zefektívniť tvorbu právnych úprav. Môžeme si položiť otázku: Čo chcú súkromné spoločnosti spravujúce väznice lobingom dosiahnuť? Pravdepodobne je ich zámerom získať finančné prostriedky, čo je možné buď zvýšením príspevkov zo štátnych a federálnych fondov alebo zvýšením počtu väznených osôb zavedením prísnejšieho trestného zákona.

Suzanne M. Kirchhoff v roku 2010 publikovala článok, v ktorom skúmala ekonomický dopad rastu väznenstva. Niekoľkonásobný nárast väznených osôb spôsobilo, že vláda USA minie na financovanie tejto oblasti približne 7% z celových príjmov všeobecného fondu. Práve problém veľkého počtu väznených osôb a problémy s financovaním viedli k expanzii súkromných väznic. Z ekonomického hľadiska súkromné väznice môžu zabezpečiť stabilnú

zamestnanosť v slabších regiónoch. Aj keď štatistické dáta ukazujú, že súkromné väznice majú nižšie priemerné denné výdavky na väzňa ako štátne väznice, mnohé štúdie na základe analýz tieto zistenia vyvracajú. Akademické štúdie hovoria o slabšom dopade na stabilizáciu ekonomiky, ako bolo predpokladané, aj keď sa potvrdil pozitívny efekt na mieru chudoby vo vidieckych oblastiach.

V spolupráci s niekoľkými autormi Brand Lundahl zosummarizoval hlavné argumenty pre a proti privatizácii väzníc (Tabuľka č. 1):

Tabuľka 1 Argumenty pre a proti privatizácii väzníc

Argumenty v prospech privatizácie väzníc	Argumenty proti privatizácii väzníc
Zefektívnenie nákladov (inovatívne praktiky, redukcia nákladov na zamestnancov, spoločnosti sú platcami dane, a podobne)	Etické konflikty záujmov (tlak na vytváranie ziskov môže byť v rozpore s kvalitou služieb, potenciálna možnosť zneužitia autority, motívy zisku môžu nahradiť záujmy verejnosti a väznených osôb, a podobne)
Nárast trhovej súťaže znižuje náklady väzníc	Lobing (súkromné spoločnosti môžu mať záujem ovplyvniť legislatívu vo svoj prospech - v prospech zisku)
Zvýšenie kvality väzníc (poskytuje vysokokvalitné služby, implementuje rôzne programy zefektívnenia, pozitívny verejný image)	Kvalita pracovnej sily môže znížiť celkovú kvalitu (platenie nižších miezd a benefitov, čo môže viesť k nižšej morálke a zvýšeniu korupcie)
Zníženie tlaku a nákladov štátnych väzníc	Efektívna nákladov obrany (úspory z rozsahu sa vzťahujú aj na vládu, porovnanie nákladov súkromných a štátnych väzníc prehliada skryté náklady)
Privatizácia prináša manažment	Dlhodobé záväzky (pri skrachovaní súkromných väzníc znáša náklady vláda, vláda je zodpovedná za znehodnotenie budov)

Prameň: Vlastné spracovanie podľa Brand Lundahl, 2007

2. Analýza financovania väznic a determinanty vládnych výdavkov na väznenstvo

V nasledujúcej časti práce podrobnejšie preskúmame verejné výdavky na služby väznic na Slovensku, porovnáme výdavky väznic vybraných krajín Európy, porovnáme výdavky súkromných a štátnych väznic v USA a na záver pomocou regresnej analýzy preskúmame vybrané determinanty výdavkov služieb väznenstva v Európskych krajinách.

2.1. Výdavky služieb väznenstva v SR

Na základe Ročenky Zboru väzenskej a justičnej stráže vypracovanej Generálnym riaditeľstvom za rok 2013 sme porovnali príjmy a výdavky jednotlivých zariadení. Ako môžeme vidieť v Grafe č. 1, najväčšie výdavky v roku 2013 vykázalo zariadenie v Leopoldove, ktoré patrí k najstarším a najväčším zariadeniam na Slovensku. Výdavky Ústavu v Leopoldove dosiahli hodnotu takmer 16 000 000 Eur, pričom dosiahnuté príjmy predstavujú približne 2 230 000 Eur.

Graf 1 Porovnanie príjmov a výdavkov jednotlivých zariadení – rok 2013

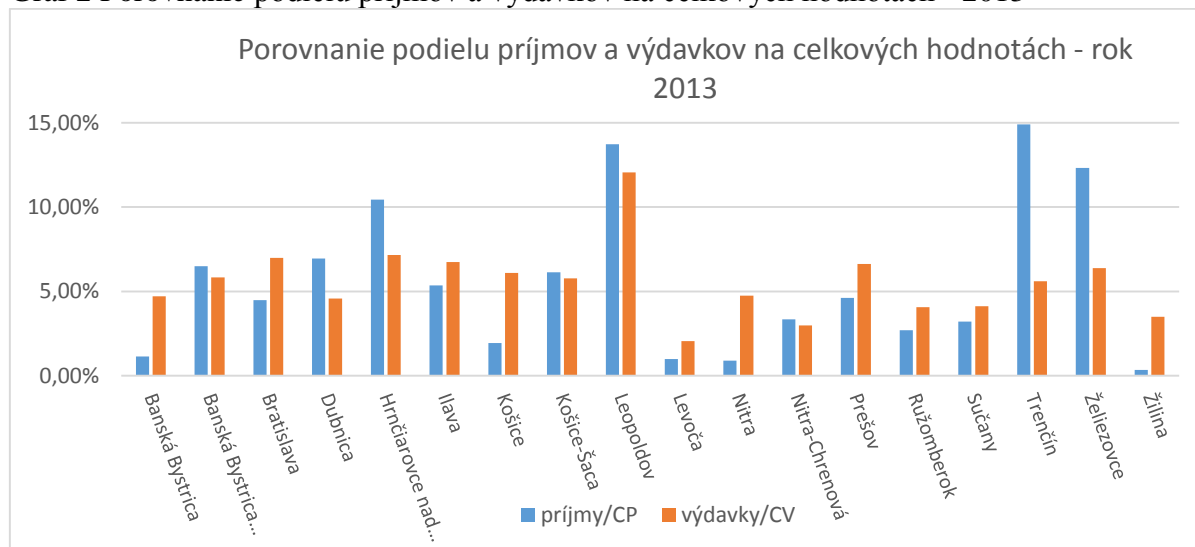

Prameň: Vlastné spracovanie

Ak však porovnáme podiel jednotlivých príjmov a výdavkov k celkovým príjmom a celkovým výdavkom môžeme si všimnúť, že najväčší percentuálny podiel z rozpočtu Ministerstva spravodlivosti SR pripadá na zariadenie v Trenčíne – približne ide o 15%.

Nasledujú zariadenia Leopoldov a Želiezovce, na ktoré pripadá približne 14% a 12% (Graf č. 2). Predpokladáme, že dôvodom najväčšieho objemu finančných prostriedkov pridelených zariadeniu v Trenčíne je jeho špecifické postavenie – spája Nemocnicu pre obvinených a odsúdených a Ústav na výkon trestu odňatia slobody. Okrem liečenia bežných zranení odsúdených má nemocnica oddelenia na liečbu ťažko psychicky chorých a drogovu závislých odsúdených.

Graf 2 Porovnanie podielu príjmov a výdavkov na celkových hodnotách - 2013

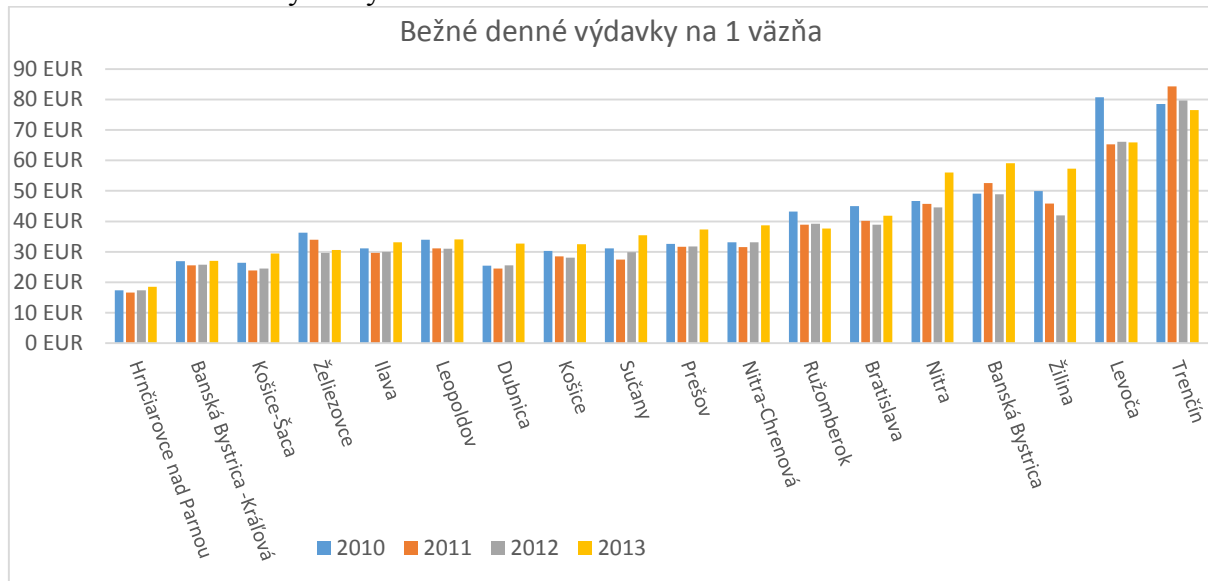

Prameň: Vlastné spracovanie

Podielom príjmov k výdavkom jednotlivých zariadení sme zistili percentuálne krytie výdavkov príjmami. Viac ako 30% výdavkov zariadenia v Trenčíne je krytých jeho príjmami, príjmy zvyšných zariadení sa pohybujú medzi 5-15% (Príloha č. 1). Okrem vykazovaných príjmov a výdavkov je povinnosťou Zboru sledovať celkový stav pohľadávok a záväzkov. K 31.12.2014 predstavovali pohľadávky sumu takmer 12 miliónov eur, z ktorých najväčší finančný objem tvorili pohľadávky obvinených a odsúdených, pohľadávky vedľajšieho hospodárstva, zdravotných poisťovní a ostatné za rozpočtové príjmy. Stav záväzkov k 31.12. predstavoval objem 11 miliónov eur tvorených záväzkami voči príslušníkom a zamestnancom zboru, voči zdravotným poisťovniam, fondu sociálneho zabezpečenia a ďalším.

Každé z osemnástich väzenských zariadení vyčísluje každoročne priemerné denné náklady na 1 väžňa podielom celkových výdavkov na priemernom počte obvinených a odsúdených v danom zariadení. V Grafe č. 3 môžeme vidieť výšku nákladov na 1 väžňa počas štyroch rokov v jednotlivých zariadeniach.

Graf 3 Bežné denné výdavky na 1 väzňa v rokoch 2010-2013

Prameň: Vlastné spracovanie

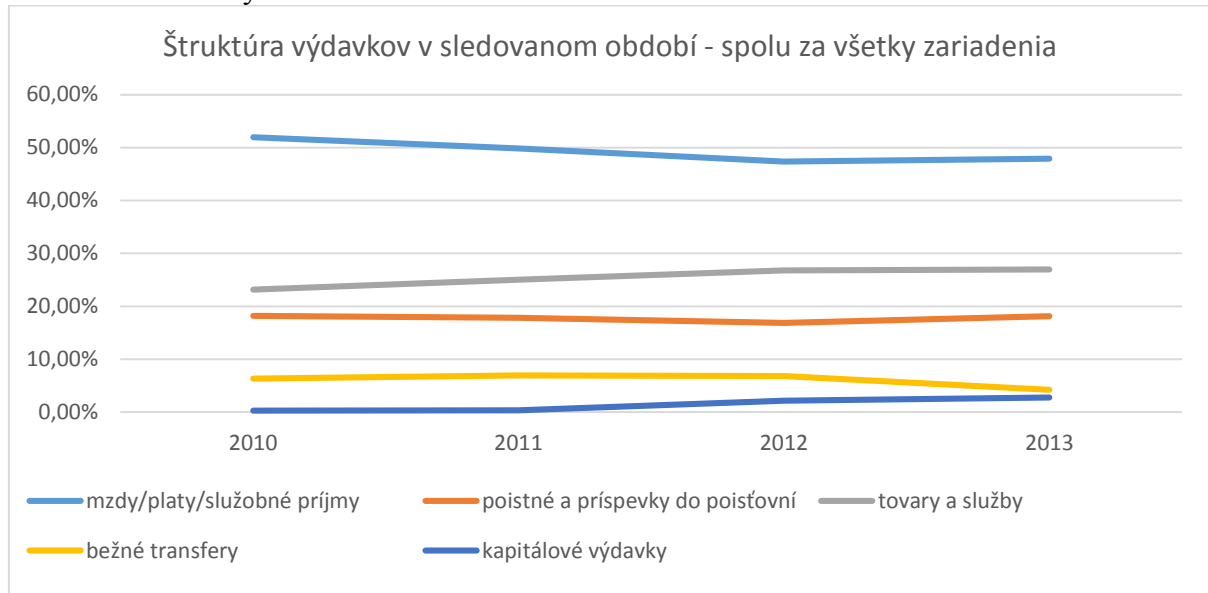
Na základe Grafu č. 3 môžeme konštatovať, že najvyššie denné náklady na 1 väzňa dosahuje zariadenie v Trenčíne, čo sme na základe jeho špecifického postavenia mohli predpokladať. V poradí druhým „najnákladnejším“ zariadením v sledovanom období je zariadenie v Levoči, ktoré je určené na výkon trestu odňatia slobody pre ženy s priemerným počtom 110 väznených osôb. Najnižšie náklady dosahuje zariadenie v Hrnčiarovciach nad Parnou, ktorá svojou kapacitou patrí medzi najväčšie zariadenia na území SR. Dôvodom dosahovania viac ako o tretinu nižších nákladov oproti najnákladnejším zariadeniam je podľa nášho názoru to, že dlhodobo zamestnáva najvyšší počet odsúdených. Na druhej strane toto zariadenie má možnosti zamestnávať ďalších odsúdených. Príloha č. 2 obsahuje podrobnejšie údaje o percentuálnom podiele zamestnaných odsúdených na tých odsúdených, ktorí sú zahrnutí do evidencie potenciálnych zamestnancov.

Z ročník Zboru väzenskej a justičnej stráže SR sme zosumarizovali výdavky väznic podľa oblasti ich použitia za sledované obdobie 2010-2014. Graf č. 4 nám ponúka prehľad o štruktúre výdavkov väznenstva. Dlhodobo najvyšší podiel na výdavkoch, a to približne 50%, majú mzdy, platy a služobné príjmy príslušníkov a zamestnancov Zboru. Výdavky na tovary a služby predstavovali 20-30 % podiel na celkových výdavkoch. Do tejto kategórie výdavkov sa zahŕňajú výdavky na energiu, materiál, štandardnú údržbu, nájomné, služby a dopravné a cestovné náhrady. Takmer 20% podiel na celkových výdavkoch majú výdavky na poisťovné a príspevky do poisťovní v súvislosti so sociálnym zabezpečením príslušníkov a zamestnancov

Zboru a tiež na odmeny obvinených a odsúdených, ktorí boli zaradení do práce v sledovanom období.

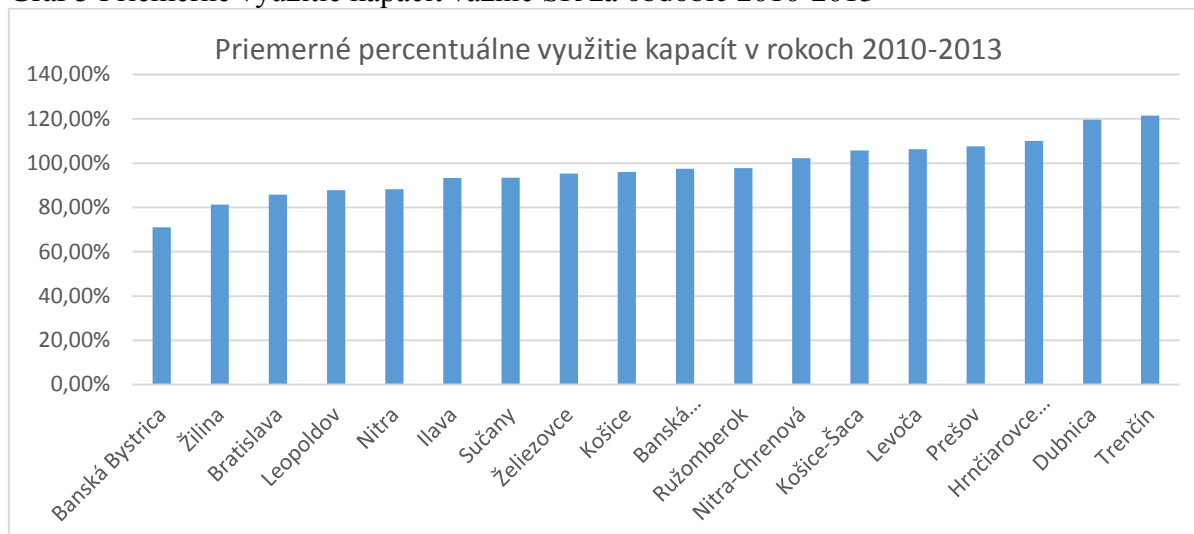
Graf 4 Štruktúra výdavkov ZJVS v rokoch 2010-2013

Prameň: Vlastné spracovanie

Priemerné využitie kapacít väzníc za 4 ročné obdobie nám zobrazuje Graf č. 5. Z grafu je zrejmé, že najviac preplneným zariadením je už predtým spomenuté zariadenie v Trenčíne, ktorého kapacita bola v priebehu rokov 2010-2013 využívaná takmer na 130%. Zariadenia v Dubnici, v Hrnčiarovciach nad Parnou, v Levoči, v Košiciach-Šaca a v Prešove pracovali s viac ako 100 % naplnením kapacít. Niektoré zariadenia naopak svoje kapacity nevyužívajú na viac ako 80-90 %. Aj keď niektoré väznice, čo sa týka kapacít, pracujú „neefektívne“, musíme brať do úvahy aj ďalšie aspekty – ako stupeň nápravnovúchovnej skupiny od ktorej sa odvíja aj stupeň stráženia, tiež či ide o zariadenie pre odsúdených a obvinených mužov alebo ženy a ďalšie. Možným riešením by bolo zmeniť štruktúru väzníc a to na flexibilnejšie zariadenia, ktoré by bolo možné využiť na základe aktuálnej štruktúry obvinených a odsúdených osôb.

Graf 5 Priemerné využitie kapacít väzníc SR za obdobie 2010-2013

Prameň: Vlastné spracovanie

2.2. Výdavky služieb väznenstva – porovnanie krajín Európy

V porovnaní s krajinami Európy patrí SR ku krajinám s najnižšími priemernými dennými nákladmi na 1 väzňa. Aj napriek rozličným legislatívnym úpravám v oblasti justície a väznenstva jednotlivých krajín môžeme povedať, že vo väčšine prípadov je daná oblasť financovaná z rozpočtových zdrojov danej krajiny. Avšak sú krajiny, ktorých väzenské zariadenia nie sú rozpočtovými ale príspevkovými organizáciami, prípadne zdroje potrebné na financovanie väzníc čerpajú z rozličných fondov (abstrahujeme od týchto možností, keďže aj napriek rôznej právnej forme v konečnom dôsledku zaťažujú platcov daní). V Grafe č. 6 porovnáваме bežné denné výdavky na 1 väzňa v trojročnom období (2010-2013).

Graf 6 Bežné denné výdavky na 1 väzňa vo vybraných krajinách Európy (2010-2013)

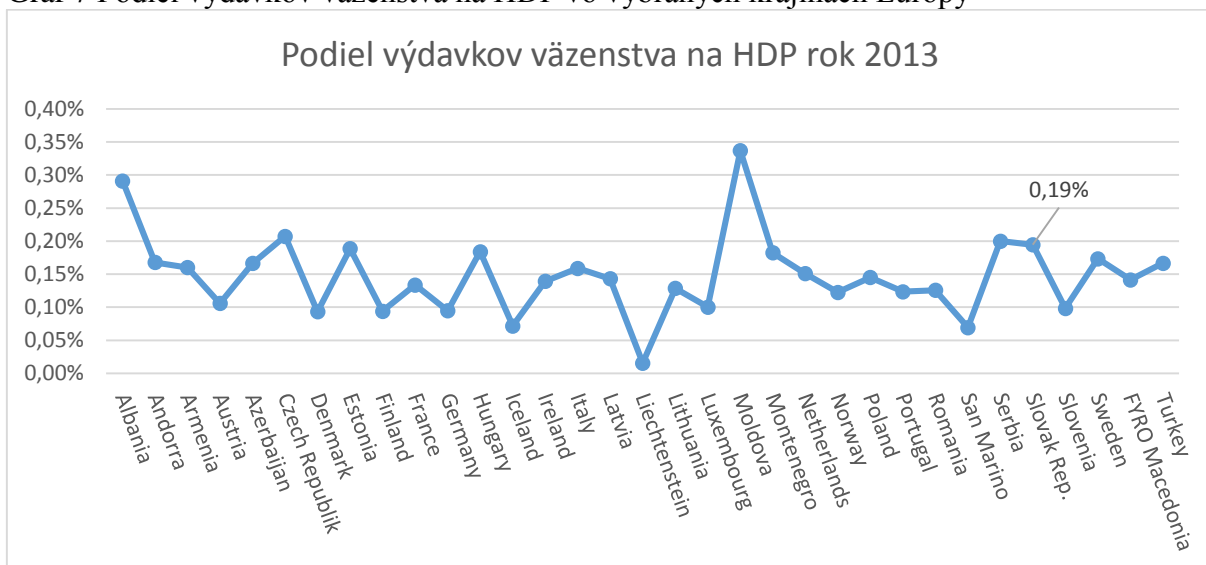
Krajina	Priemer	Krajina	Priemer
San Marino	717,50	Portugal	45,77
Norway	312,00	Slovak Republik	37,14
Sweden	308,50	Czech Republik	35,09
Netherlands	241,41	Estonia	32,24
Liechtenstein	230,00	Hungary	27,55
Andorra	198,32	Poland	19,64
Luxembourg	188,49	Turkey	17,44
Ireland	182,75	Romania	16,55
Denmark	182,25	Serbia	15,64
Finland	164,50	Montenegro	15,25
Iceland	149,75	Albania	14,82

Italy	124,58	Latvia	14,57
UK: Engl. Wales	113,34	Lithuania	13,56
Germany	112,20	FYRO Macedonia	10,38
Austria	103,63	Azerbaijan	10,22
France	97,35	Moldova	7,39
UK: Scotland	85,46	Armenia	7,21
Slovenia	75,50		

Prameň: Vlastné spracovanie

Z Grafu č. 6 vidíme, že najvyššie bežné denné výdavky na 1 väzňa má tretí najmenší štát Európy San Maríno. Nepomerne vysoké náklady na 1 väzňa má táto krajina z dôvodu priemerného počtu väzňov – ktorý bol v sledovanom období 1. Relatívne najvyššie náklady majú tiež krajiny ako Švédsko, Nórsko, Holandsko a Lichtenštajnsko. Ak sa pozrieme na počet väzňov v týchto krajinách, jedine počet väzňov v Holandsku sa približuje k počtu väzňov na SR. Švédsko, Nórsko aj Lichtenštajnsko majú nepomerne nižší počet väzňov. Zároveň sme porovnali jednotlivé krajiny na základe podielu celkových ročných výdavkov na väzenstvo k hrubému domácomu produktu (Graf. č. 7). V pomere k HDP má San Maríno s najvyššími bežnými dennými výdavkami na 1 väzňa najnižšie ročné výdavky na väzenstvo. Najvyšší ukazovateľ dosiahlo Moldavsko v roku 2013 a to 0,35% svojho ročného HDP. V nami sledovanom období mali priemerne najvyššie hodnoty ukazovateľa okrem Moldavska aj Albánsko, Azerbajdžan, Estónsko a Čierna Hora (približne od 0,20-0,25% HDP). Aj keď má Slovensko pomerne nízke denné bežné náklady na 1 väzňa v porovnaní s ostatnými krajinami Európy, v pomere k HDP dosahuje hodnoty okolo 0,20% HDP čím je šiestou krajinou v poradí s najvyšším podielom k HDP.

Graf 7 Podiel výdavkov väzenstva na HDP vo vybraných krajinách Európy

Prameň: Vlastné spracovanie

Najvyššie kapacity väznic v roku 2013 mali krajiny Turecko, Poľsko, Nemecko, Francúzsko (Príloha č. 3). Počet všetkých väzňov výrazne preyšoval kapacity väznic najmä v Taliansku a Francúzsku, o niečo menej sú preplnené väznice v Rumunsku, Srbsku, Portugalsku, Maďarsku a v Českej republike. V SR bol v roku 2013 počet väzňov takmer vyrovnaný s kapacitou väznic. Významným ukazovateľom pre naše hodnotenie je aj vyčíslený počet pracovníkov väznic na 1 väžňa. Zamestnancom väznice rozumieme okrem strážnikov aj manažment väznice, administratívnych a ostatných pracovníkov. San Marino ako krajina s dlhodobo najnižším počtom väznených osôb pochopiteľne dosiahla najvyššiu hodnotu – 4 zamestnanci. Ak by sme abstrahovali od tejto krajiny, tak Lichtenštajnsko s počtom takmer 2 zamestnancov na 1 väžňa dosahuje najvyššie hodnoty (Príloha č. 4). Priemernou hodnotou sú 2 väzni pripadajúci na 1 zamestnanca, čo považujeme za primeranú hodnotu. Práve krajiny z najpreplnenejšími väznicami dosahujú tieto hodnoty najnižšie – čo môže viesť k úvahe, či tým nie je narušená bezpečnosť ako zamestnancov, tak aj spoločnosti.

2.3. Výdavky služieb väzenstva - porovnanie výdavkov v USA

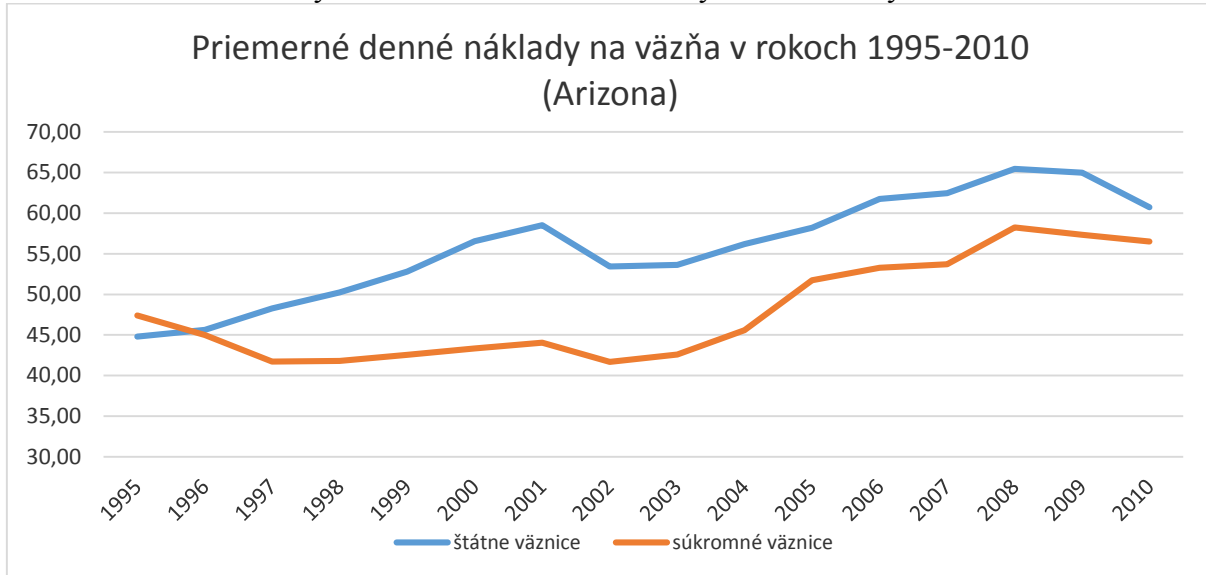
V porovnaní s krajinami Európy v oblasti regulácie väzenstva sa USA značne odlišuje. Okrem federálneho systému, ktorý decentralizuje legislatívne právomoci na jednotlivé štáty, je rozdielna aj právna forma väznic. Odlišný je aj prístup získania finančných prostriedkov. V Prílohe č. 5 je zobrazený percentuálny podiel nákladov väznic jednotlivých štátov USA, ktoré sa financujú iným ako štátnym rozpočtom. Až 34 % z celkových nákladov nápravných ústavov štátu Connecticut zaťažuje iný ako štátny rozpočet. Náklady štátu Illinois 32,5% a náklady štátu Missouri 25,9% zaťažujú iný rozpočet ako svoj vlastný.

Na základe dostupných údajov sme porovnali priemerné denné náklady na 1 väžňa (za rok 2010) v 40 štátoch USA (Príloha č. 6). Najvyššie náklady vykazujú štáty New York – 164 \$ a New Jersey – 150 \$. Oproti tomu štáty Kentucky a Indiana udržali svoje náklady na úrovni 40 \$, Louisiana a Alabama vynaložili náklady nižšie ako 50 \$.

V nasledujúcom Grafe č. 8 sme porovnali priemerné denné náklady na 1 väžňa štátnych väznic s priemernými dennými nákladmi v súkromných väzniciach v rokoch 1995-2010 a to v štáte Arizona. Môžeme vidieť, že náklady súkromných väznic v rokoch 1995-1996 boli približne na rovnakej úrovni ako náklady štátnych väznic, neskôr od roku 1997 sa postupne znižovali až na spodnú hranicu približne 40 \$. Od roku 2003 do roku 2010 každým rokom rástla úroveň výdavkov štátnych aj súkromných väznic, pričom od roku 2001 keď bol rozdiel

nákladov najvyšší (takmer 15 \$) sa postupne tento rozdiel znižoval až na hodnotu 4 \$ v roku 2010.

Graf 8 Porovnanie denných nákladov na väzňa v štátnych a súkromných väzniciach

Prameň: Vlastné spracovanie

V tejto časti práce sme porovnali finančnú oblasť väzenstva v troch oblastiach odlišujúcich sa štruktúrnou aj legislatívnou základňou. Európa, vrátane Slovenska má silné zastúpenie štátnych inštitúcií v oblasti verejných financií (s výnimkou Anglicka). USA sú špecifické tým, že už pred niekoľkými desaťročiami vzrástol počet privatizovaných väzníc, ktoré majú v súčasnosti silné postavenie v danej oblasti. Okrem USA môžeme spomenúť krajiny ako napríklad Južná Afrika, Nový Zéland, Anglicko, Škótsko a Austrália, v ktorých tiež nastala privatizácia väzníc. Ak porovnáme Austráliu s USA, tak percentuálny podiel osôb držaných vo väzniciach je dokonca dvojnásobný (niekoľko súkromných spoločností v Austrálii sú dcérskymi spoločnosťami americkej GEO Group).

2.4. Identifikovanie determinantov financovania väzníc – regresný model

V rámci nášho výskumu sme zostavili viacnásobný regresný model, v ktorom sme sledovali zmenu nákladov v závislosti od rôznych premenných. Zmyslom regresného modelu je odhadnúť veľkosť hodnoty závislej premennej ak sú nám známe hodnoty nezávislých premenných. Lineárny regresný model má tvar:

$$y_i = B_0 + B_1 x_{1i} + B_2 x_{2i} + \dots + B_p + x_{pi} + \varepsilon_i \quad i = 1, 2, \dots, n$$

kde y_i je i -ta pozorovaná hodnota závisle premennej

B_0 je $Y=0$ ak $X_1 = \dots = X_p = 0$

B_j parameter smernice závislej premennej Y s nezávisle premennou X_k , za predpokladu, že premenné $X_1, X_2, \dots, X_{k+1}, \dots, X_p$ sú konštantné

ε_i je i -ta náhodná chyba premennej Y

Pri odhade trojnásobného regresného modelu jeho koeficienty interpretujeme nasledovne:

Konštanta b_0 je priemernou úrovňou závislej premennej ak hodnoty nezávisle premenných sú nulové

Parciálny regresný koeficient b_1 znamená, ako sa zvýši/zníži priemerná hodnota závislej premennej vplyvom jednotkovej zmeny 1. nezávislej premennej pri predpoklade konštantnej 2. nezávislej premennej

Parciálny regresný koeficient b_2 znamená, ako sa zvýši/zníži priemerná hodnota závislej premennej vplyvom jednotkovej zmeny 2. nezávislej premennej pri predpoklade konštantnej 1. nezávislej premennej

Regresný model sme zostrojili na základe 72 pozorovaní 11 krajín Európy, ktorých nezávislou premennou sú priemerné ročné náklady väzenstva, závislými premennými sú počet zamestnancov zariadení väzenstva, počet väznených osôb, celkové daňové príjmy v \$ a poslednou premennou je hrubý domáci produkt (GDP) v \$. Výsledkom našej regresnej analýzy je viacnásobný regresný model v tvare (Príloha č. 7):

$$\hat{y}_i = -102097849,433 + 29815,210 * x_1 - 5930,316 * x_2 + 0,007 * x_3 - 0,002 * x_4$$

Na základe F-hodnoty môžeme povedať, že model ako celok je štatistický významný. Tiež sme korelačnou analýzou merali intenzitu závislosti jednotlivých nezávislých premenných. Výsledkom je korelačná tabuľka, v ktorej sa nám javí ako najintenzívnejšie korelovaná premenná HDP v \$ a takmer rovnako silná závislosť je medzi priemernými nákladmi väzenstva a celkovými daňovými príjmami v \$.

Pre overenie správnosti regresného modelu sme pomocou Fisherovho testu skúmali štatistickú významnosť modelu ako celku. Pre uskutočnenie tohto testu je potrebné stanoviť nulovú a alternatívnu hypotézu, ktoré sme formulovali nasledovne:

H0: premenná Y je lineárne nezávislá od ostatných premenných X

H1: premenná Y je lineárne závislá aspoň od jednej z premenných X

Testovacou charakteristikou je:

$$F = \frac{(n - p - 1) * RSS}{p * ESS}$$

kde: n – počet pozorovaní
p – počet nezávislých premenných
RSS – súčet štvorcov regresného modelu
ESS – súčet štvorcov chýb

V tabuľkách hodnôt sme si vyhľadali 5% a 1% kritickú hodnotu Fisherovho rozdelenia pravdepodobnosti so 67 stupňami voľnosti (ako rozdiel 72 – 4 – 1). Keďže F-hodnota nášho modelu je 29,98 a kritickou hodnotou na 5% úrovni je 2,51 a na 1% úrovni je 3,61, môžeme nulovú hypotézu zamietnuť, čo znamená že regresný model ako celok je štatisticky významný.

Tiež sme testovali podiel variability vysvetlenej premennými X na variabilite súčtov štvorcov regresného modelu vysvetlenej viacnásobným regresným modelom. Metóda, ktorú sme použili, sa nazýva parciálny Fisherov test. Ním zistíme, či sa jednotlivé premenné X štatisticky významne podieľajú na variabilite zodpovedajúcej (p+1)-rozmernému lineárnemu regresnému modelu. Ak sa štatisticky významne podieľajú, ponecháme ich v modeli, pretože zlepšujú jeho kvalitu, ale ak by sa podieľali štatisticky nevýznamne, vylúčime ich. Formulácie nulovej a alternatívnej hypotézy konštruujeme nasledovne:

H0: Premenná X_k štatisticky nevýznamne zlepšuje (p+1) rozmerný model, v ktorom ostatné nezávislé premenné (okrem k-tej) majú konštantný vplyv

H1: Premenná X_k štatisticky významne zlepšuje (p+1) rozmerný model, v ktorom ostatné nezávislé premenné (okrem k-tej) majú konštantný vplyv

Testovacou charakteristikou je:

$$pF = \frac{(n - p - 1) * RSS_{b_1}}{ESS}$$

kde: RSS_{b_1} – súčet štvorcov regresného modelu ovplyvneného len variabilitou jednej premennej X_k
ESS – súčet štvorcov regresného modelu

Výsledky nášho testovania zobrazuje Tabuľka č. 2:

Tabuľka 2 Výsledky parciálneho Fisherovho testu

X_k	Výsledky	Kritické hodnoty pF-testu		
		5% hladina významnosti	1% hladina významnosti	
Počet zamestnancov zariadení väzenstva	75,208	3,984	7,029	Zamietame H_0
Počet osôb držaných vo väzení	23,180	3,984	7,029	Zamietame H_0
Celkové daňové príjmy v \$	144,779	3,984	7,029	Zamietame H_0
HDP v \$	113,649	3,984	7,029	Zamietame H_0

Prameň: Vlastné spracovanie

Keďže kritické hodnoty pF-testu na 5% aj na 1% hladine významnosti sú podstatne nižšie ako hodnota testovacej charakteristiky, vo všetkých prípadoch môžeme zamietnuť H_0 , čo znamená že všetky premenné X_k sú pre model ako celok štatisticky významné.

Ako štatisticky najvýznamnejšie premenné sa javia celkové daňové príjmy v \$ a HDP v \$. Zaujímavé je ale zistenie, že celkové náklady vynaložené na väzenstvo a jeho správu relatívne slabo závisia od počtu osôb držaných vo väzení. Z tohto môžeme usúdiť, že obrovské sumy finančných prostriedkov, ktorými krajiny dotujú oblasť väzenstva, sú vynakladané neefektívne. Okrem uvedených faktorov v relatívne stredne silnej miere závisia výdavky štátov od počtu zamestnancov, čo sme dokázali aj výpočtom (Príloha č. 8). Približne 2 väzni pripadajú na 1 zamestnanca väznice, čo v niektorých prípadoch (najmä čo sa týka zariadení s najnižším stupňom stráženia) môže indikovať prezamestnanosť väznic. Samozrejme v niektorých prípadoch je vyšší počet zamestnancov pre zabezpečenie bezpečnosti nevyhnutný. Otázne je, či naozaj dokáže vyšší počet zamestnancov zabezpečiť bezpečnosť a istotu.

Ďalším determinujúcim faktorom je preplnenosť väznic. Okrem problémov spojených s kapacitami väznic vzniká aj nebezpečenstvo vyššieho výskytu konfliktov a útokov medzi väzňami. Preplnenosť väznic by teoreticky mohla znižovať náklady na väzenstvo, ale na základe nášho výskumu môžeme povedať, že počet väznených osôb nevlýva na náklady väznic výrazne.

V súčasnosti vlády krajín hľadajú alternatívne spôsoby zabezpečenia spravodlivosti. Niektoré krajiny zaviedli elektronické monitorovanie ako spôsob trestu odňatia slobody – samozrejme len pre určité typy prípadov, ktoré to umožňujú – za účelom zníženia nákladov na väzenstvo. Istým druhom trestu, ktorý je rozšírený najmä v USA, sú verejno-prospešné práce. Táto forma trestu sa uplatňuje napríklad pri priestupkoch počas riadenia motorového vozidla.

ZÁVER

Predpokladom nárastu verejných výdavkov na financovanie väzenstva je nárast populácie väznených osôb. Avšak našou regresnou analýzou sme dospeli k výsledkom ktoré naznačujú, že významnejšími faktormi ovplyvňujúcimi výšku finančných prostriedkov určených pre väzenstvo je výška celkových daňových príjmov a rovnako aj výška hrubého domáceho produktu. Intenzita závislosti nákladov na väzenstvo od oboch faktorov dosahuje hodnotu korelačného koeficienta približne 0,78, čo štatisticky znamená stredne silnú závislosť. O niečo menej závisia výdavky na väzenstvo od počtu zamestnancov väzenstva. To, že počet väznených osôb relatívne slabo ovplyvňuje výšku výdavkov na väzenstvo, potvrdzuje pravdepodobnosť neefektívneho využívania verejných výdavkov na väzenstvo. Ak by výška výdavkov väzenstva bola silnejšie korelovaná s počtom väznených osôb, snaha vlád znižovať počet väznených osôb by priniesla efekt aj v znižovaní verejných výdavkov.

V práci sme skúmali aj alternatívne riešenie financovania služieb väzenstva súkromným sektorom, ktoré reálne funguje viac ako 30 rokov v USA. Rôzne zahraničné štúdie skúmali efektívnosť súkromných väzníc v porovnaní so štátnymi väznicami. Výsledky štúdií poukazujú na to, že napriek nesporným výhodám súkromných väzníc ich efektívnejšie využitie nákladov nie je dokázané a rozdiely v nákladoch sú zanedbateľné. Najväčšie spoločnosti pôsobiace v danej oblasti sú odborníkmi kritizované za neúmerne vysoké zisky, nižšiu kvalitu poskytovaných služieb, za lobing a angažovanie sa v politických stranách.

Na základe výsledkov výskumu môžeme konštatovať, že privatizácia väzníc by v súčasných podmienkach Slovenskej republiky nebola vhodným riešením problému financovania väzníc. Lobing ako jeden z hlavných pilierov súkromného väzenstva v USA je v našej spoločnosti odsudzovaný a spájaný s korupciou, čo by značne obmedzilo činnosť súkromných väzníc.

Zistené výsledky naznačujú možnosti rastu efektívnosti verejných výdavkov v oblasti väzenstva. Jednou z možností zefektívnenia financovania služieb väzenstva by mohlo byť zvýšenie podielu pracujúcich väzňov, ktorý v roku 2013 dosahoval hodnotu takmer 74 %. Ďalšou možnosťou by mohlo byť skvalitnenie manažmentu a zmena organizácie riadenia väzníc.

POUŽITÁ LITERATÚRA

ARIZONA DEPARTMENT OF CORRECTIONS REPORTS. 2016. In Arizona Department of Corrections [online]. 2016. [cit. 2016-3-1]. Dostupné na internete : <https://corrections.az.gov/node/452>

BENČO, J., KUVÍKOVÁ, H. a kol., 2011. Ekonomika verejných služieb. Banská Bystrica : Ekonomická fakulta UMB, 2011. 334 s. ISBN 978-80-557-0323-7.

COUNCIL OF EUROPE ANNUAL PENAL STATISTICS. 2016. In Council of Europe [online]. 2016. [cit. 2016-2-25]. Dostupné na internete : <http://wp.unil.ch/space>

GAMING THE SYSTEM: HOW THE POLITICAL STRATEGIES OF PRIVATE PRISON COMPANIES PROMOTE INEFFECTIVE INCARCERATION POLICIES. 2016. In Justice Policy Institute [online]. 2016. [cit. 2016-2-24]. Dostupné na internete : <http://www.justicepolicy.org/research/2614>

GDP AT MARKET PRICES. 2016. In The world bank [online]. 2016. [cit. 2016-3-1]. Dostupné na internete : <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD>

GOVERNMENT AGENCIES AND ELECTED OFFICIALS. 2016. In USA.gov [online]. 2016. [cit. 2016-2-25]. Dostupné na internete : <https://www.usa.gov/>

CHAJDIAK, J., RUBLÍKOVÁ, E., GUDÁBA, M. 1994. Štatistické metódy v praxi. Bratislava : Rotaprint, 1994. 309 s. ISBN 80-85659-02-6.

JUSTICE POLICY INSTITUTE. 2011. Gaming the system: How the political strategies of private prison companies promote ineffective incarceration policies [online]. 2011. [cit. 2016-2-24]. Dostupné na internete : http://www.justicepolicy.org/uploads/justicepolicy/documents/gaming_the_system.pdf

KIRCHHOFF, S.M., 2010. Economic Impacts of Prison Growth. In Federation of American Scientists [online]. 2010. [cit. 2016-2-21]. Dostupné na internete : <https://www.fas.org/sgp/crs/misc/R41177.pdf>

LUNDAHL, B., KUNZ, CH., BROWNELL, C., HARRIS, N., VLEET, R.V. 2007. A Meta-Analysis of Cost Effectiveness and Quality of Confinement Indicators. In Utah Criminal Justice Center [online]. 2007. [cit. 2016-2-22]. Dostupné na internete : <http://ucjc.utah.edu/adult-offenders/private-prison>

MAJLINGOVÁ, Ľ. a kol. 2002. Verejné služby. Banská Bystrica : Ekonomická fakulta UMB, 2002. 314 s. ISBN 80-8055-754-3.

MASON, C. 2013. International Growth Trends in Prison Privatization. The Sentencing Project [online]. 2013. [cit. 2016-2-23]. Dostupné na internete : http://sentencingproject.org/doc/publications/inc_International%20Growth%20Trends%20in%20Prison%20Privatization.pdf

MASON, C. 2012. Too Good to be True. The Sentencing Project [online]. 2012. [cit. 2016-2-24]. Dostupné na internete : http://sentencingproject.org/doc/publications/inc_Too_Good_to_be_True.pdf

PRISON LAW. 2016. In HG – Legal Resources [online]. 2016. [cit. 2016-2-25]. Dostupné na internete : <https://www.hg.org/prison-law.html>

RADA EURÓPY. 2016. In Europskaunia [online]. 2016. [cit. 2016-2-20]. Dostupné na internete: http://www.europskaunia.sk/rada_europy

THEIS, B. N., 2015. Public vs. Private Prison Violence: An Empirical Study of Inmate-on-staff Assaults. In Oregon State University [online]. 2015. [cit. 2016-2-24]. Dostupné na internete : <https://ir.library.oregonstate.edu/xmlui/handle/1957/57936>

THE PRICE OF PRISONS: WHAT INCARCERATION COSTS TAXPAYERS. 2016. In Vera Institute of Justice [online]. 2016. [cit. 2016-2-28]. Dostupné na internete : <http://www.vera.org/pubs/special/price-prisons-what-incarceration-costs-taxpayers>

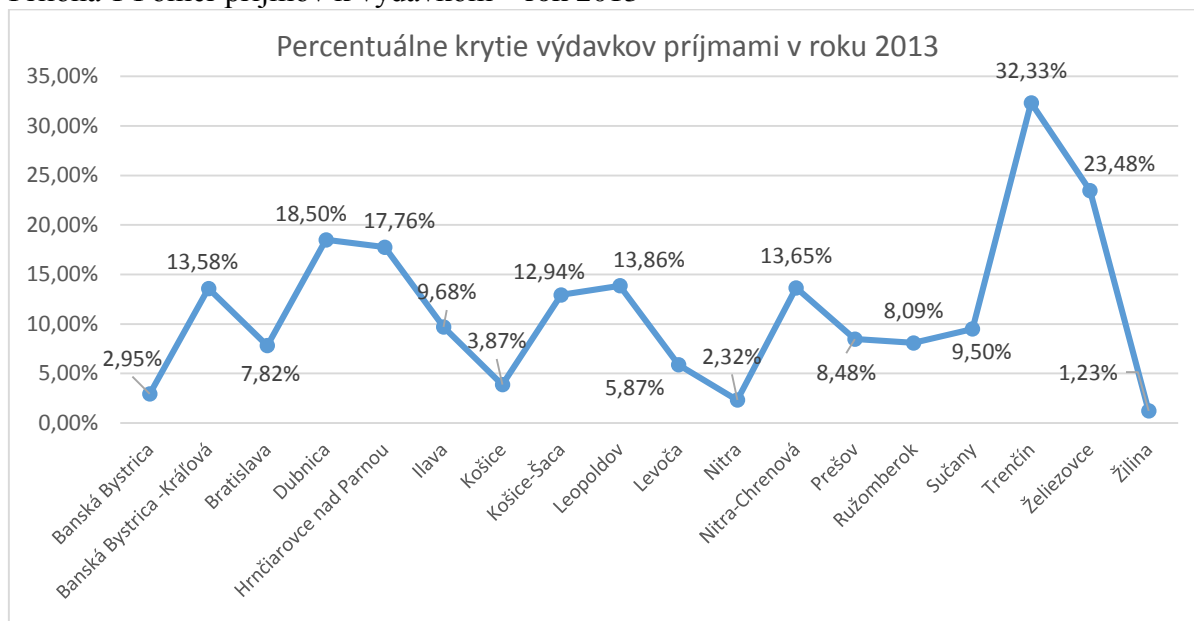
ZÁKON O VÝKONE TRESTU ODŇATIA SLOBODY A O ZMENE A DOPLNENÍ NIEKTORÝCH ZÁKONOV. 2016. In Slov-Lex právny a informačný portál [online]. 2016. [2016-3-2]. Dostupné na internete : <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/475/20160101>

ZÁKON O ZBORE VÄZENSKEJ A JUSTIČNEJ STRÁŽE. 2016. In Slov-Lex právny a informačný portál [online]. 2016. [cit. 2016-3-2]. Dostupné na internete : <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2001/4/20160101>

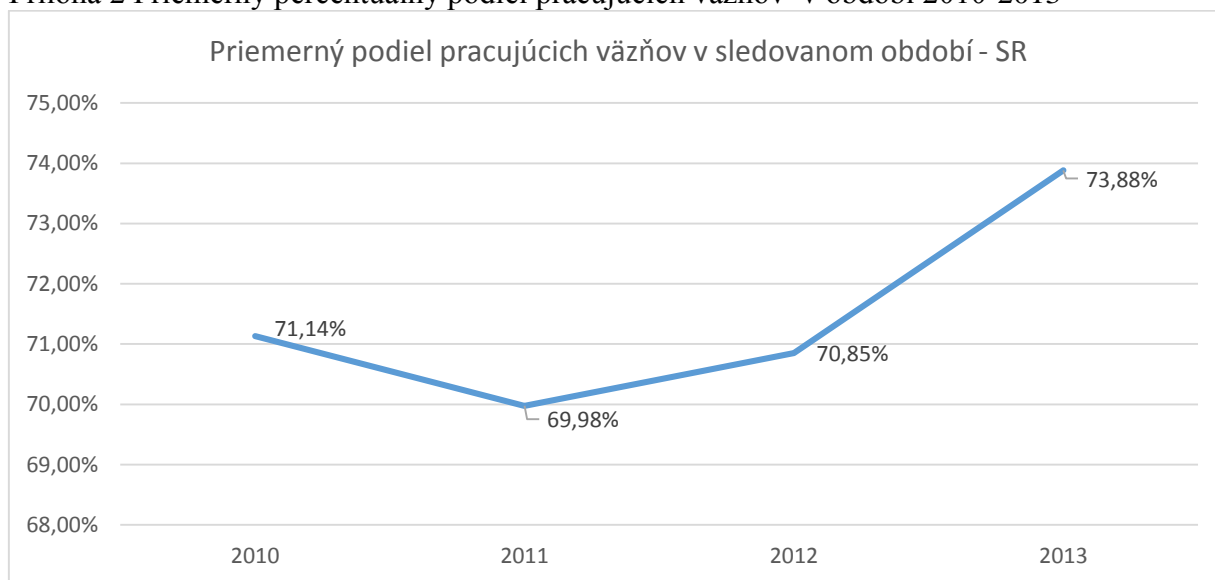
ZBOR VÄZENSKEJ A JUSTIČNEJ STRÁŽE. 2016. Ročenky. In Zbor väzenskej a justičnej stráže [online]. 2016. [cit. 2016-3-5]. Dostupné na internete : <http://www.zvjs.sk/index.php?rocenky>

PRÍLOHY

Príloha 1 Pomer príjmov k výdavkom – rok 2013

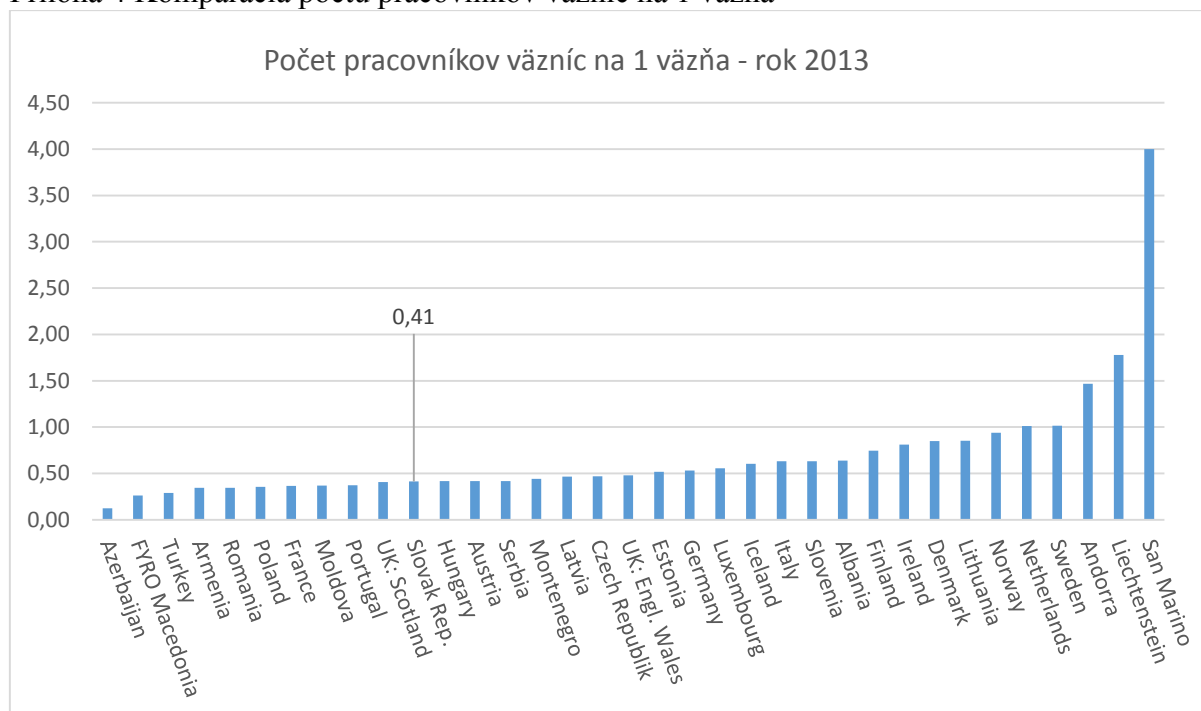
Príloha 2 Priemerný percentuálny podiel pracujúcich väzňov v období 2010-2013

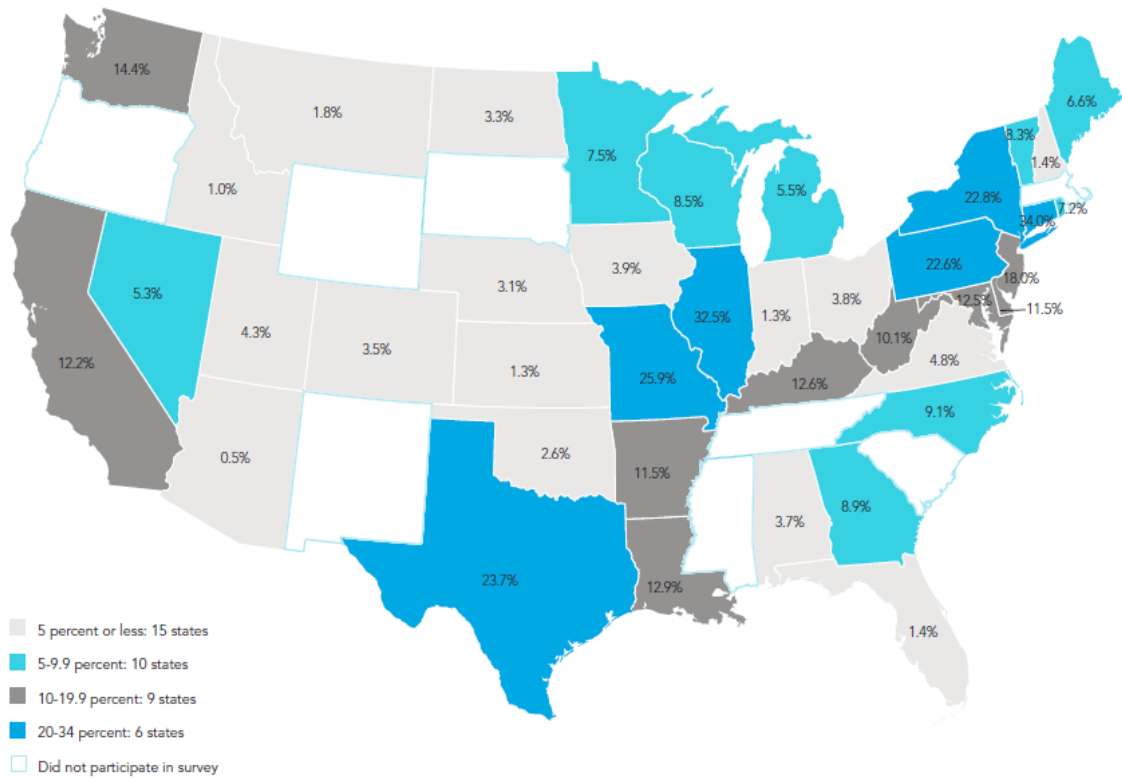
Príloha 3 Tabuľka porovnávajúca priemerný počet väznených osôb s kapacitou väzníc

krajina	počet väzňov	kapacita väzníc	krajina	počet väzňov	kapacita väzníc
Albania	4998	4537	Luxembourg	717	711
Andorra	47	145	Moldova	6666	7843
Armenia	4698	4395	Montenegro	1142	1100
Austria	8831	8681	Netherlands	10547	12441
Azerbaijan	20327	25492	Norway	3649	3791
Czech Republik	16266	20924	Poland	78994	97311
Denmark	4091	4151	Portugal	14284	12167
Estonia	3256	3256	Romania	33122	28487
Finland	3126	3109	San Marino	2	13
France	78363	57435	Serbia	10031	9200
Germany	67981	77243	Slovak Rep.	10152	11302
Hungary	18313	12639	Slovenia	1360	1293
Iceland	152	165	Sweden	5868	6586
Ireland	4065	4457	FYRO Macedonia	2846	2293
Italy	64835	47703	Turkey	136147	151487
Latvia	5205	7970	UK: Engl. Wales	83842	87784
Liechtenstein	9	20	UK: Scotland	7928	7523
Lithuania	3621	9399			

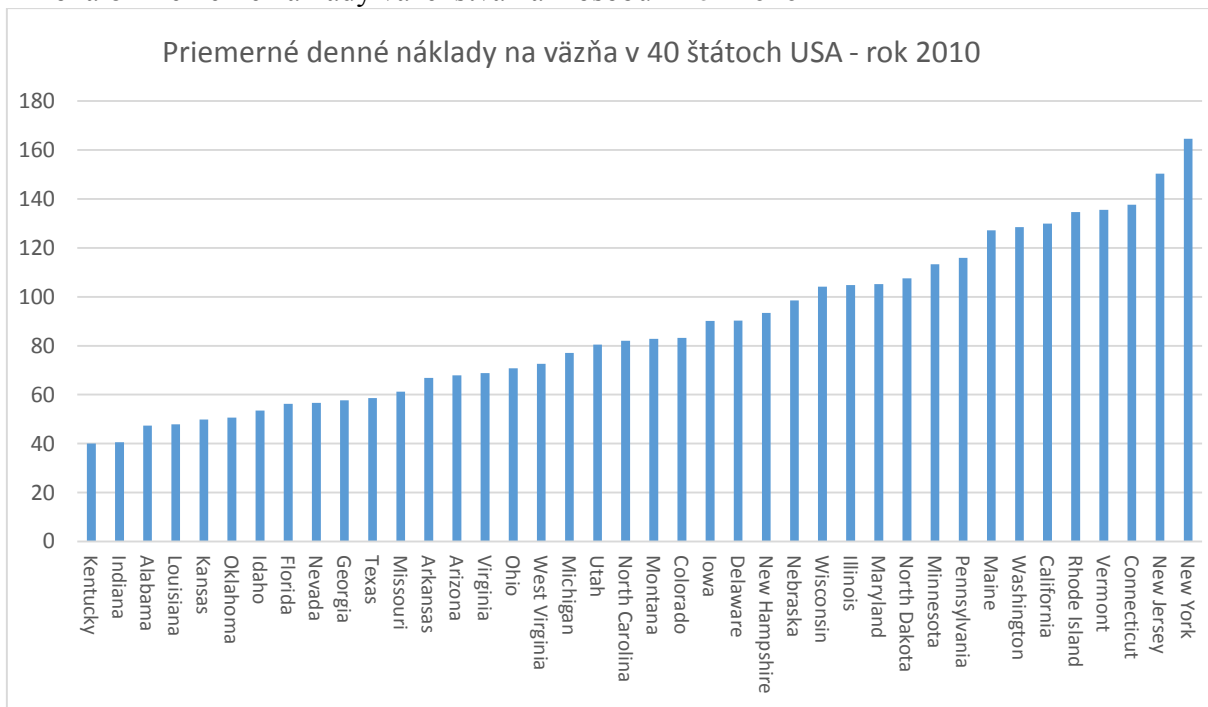
Príloha 4 Komparácia počtu pracovníkov väzníc na 1 väžňa

Príloha 5 Percentuálny podiel nákladov väzenia získaných mimo štátneho rozpočtu – rok 2010

Príloha 6 Priemerné náklady väzenia na 1 osobu – rok 2010

Príloha 7 Regresná analýza

Multiple R	0,798820468
R Square	0,63811414
Adjusted R Square	0,616826737
Standard Error	440676340,9
Observations	73

ANOVA

	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>
Regression	4	2,33E+19	5,82E+18	29,97614	2,22527E-14
Residual	68	1,32E+19	1,94E+17		
Total	72	3,65E+19			

	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 95,0%</i>	<i>Upper 95,0%</i>
Intercept	-102097849,433	96552348	-1,05744	0,294055	-294765060,9	90569362	-2,9E+08	90569362
prison staff of adult prisons, penal institutions or correctional institutions	29815,210	14739,99	2,022742	0,047034	402,0112232	59228,40786	402,0112	59228,41
total persons held in prisons	-5930,316	2965,635	-1,99968	0,049532	-11848,14765	-12,48385636	-11848,1	-12,4839
total tax revenue in USD	0,007	0,003543	2,116747	0,037943	0,000429684	0,014569467	0,00043	0,014569
GDP curren international USD	-0,002	0,001326	-1,7058	0,09261	-0,004908742	0,000384169	-0,00491	0,000384

Príloha 8 Korelačná tabuľka

	<i>average amount spent for all prisoners</i>	<i>prison staff of adult prisons, penal institutions or correctional institutions</i>	<i>total persons held in prisons</i>	<i>total tax revenue in USD</i>	<i>GDP curren international \$</i>
average amount spent for all prisoners	1				
prison staff of adult prisons, penal institutions or correctional institutions	0,632650842	1			
total persons held in prisons	0,35122457	0,773554	1		
total tax revenue in USD	0,781559799	0,795438	0,519719	1	
GDP curren international USD	0,777702703	0,814161	0,528442	0,998508	1